

Filozofická fakulta Univerzity Pardubice

Ústav historických věd

Posudek vedoucího bakalářské práce

Radek STREJČEK

Hejtmanská správa komorního velkostatku Pardubice v letech 1679 - 1681

Pardubice 2017, 75 stran + přílohy

Volba tématu, originalita, přínos:

Domácí výzkumná produkce o dějinách velkostatku je minimálně od poloviny 20. století poměrně značná a stabilní, zájem o tuto problematiku neutuchá ani v posledních letech. Téma posuzované bakalářské práce tedy míří do etablovaného prostředí a je na co navazovat. To platí o pro konkrétní případ komorního velkostatku Pardubice. Ekonomika, správa a fungování tohoto polabského komplexu neuniklo pozornosti historiků a historiček, je však třeba poznamenat, že jejich zájem zatím mířil spíše do druhé poloviny 16. a první poloviny 17. století. Období po třicetileté válce si již tolik pozornosti nezískalo. Téma bakalářské práce Radka Strejčka proto považuji za vhodně zvolené a potencionálně nosné. Cílem jeho výzkumu bylo metodou pramenné sondy (do zatím nevyužitých pramenů z fondu VS Pardubice) na konkrétních případech prozkoumat každodenní realitu a část úřední činnosti hejtmána coby nejvyššího správního úředníka na panství a jeho úřední agendu směrem k nadřízenému orgánu, České komoře v Praze. Zvolený úhel pohledu sliboval přispět k vyjasnění hejtmanských pravomocí a jeho kompetencí při správě svěřeného panství, mimochodem jednoho s největších a nejvýnosnějších v Čechách. Výsledek však za původními představami poněkud zaostává.

Práce s prameny, kritika a interpretace:

Cesta ke zvolenému cíli vede přes dva stěžejní a výlučné prameny, se kterými Radek Strejček pracuje (několik málo využitých pramenů z fondu Nová manipulace v NA Praha je pouze ilustrativní) – hejtmanskou instrukci z roku 1673 a kopiář příchozí korespondence od české komory z let 1679 – 1681, uložených ve fondu VS Pardubice. Oba prameny zatím unikaly pozornosti badatelů, jejich vytěžení a vzájemná komparace se tedy po zásluze staly osou celé práce. Věrohodnost autorova přístupu k pramenům a prezentované výsledky však relativizuje řada nedotažených formálních metodických aspektů, z nichž jmenovitě zmíním jen ty nejvýznamnější. Ocenit je třeba snahu o kategorizaci všech případů dle věcného obsahu kauz, není však zcela zřejmé, dle jakého klíče se tak děje a zda jsou všechny případy skutečně správně věcně vyhodnoceny a zařazeny. Rovněž není jasný postup výběru blíže analyzovaných jednotlivých případů, v čem jsou symptomatické, že mohou zastupovat celou skupinu a jaká je jejich vazba k celku. Zvolený postup, kdy z více než dvou set zaznamenaných poručení je blíže představeno jen několik jednotlivin, budí dojem nahodilosti a nekonceptnosti. Při četbě některých pasáží se naskytá otázka, zda bylo skutečně mluvě pramenů porozuměno a zda byl hejtmanský kopiář adekvátně prostudován a uchopen jako celek. Rovněž závěrečná kapitola, která avizuje porovnání obou stěžejních pramenů (instrukci a poručení), jež by měla objasnit mechanismy rozhodování hejtmána ve vztahu k nadřízenému

orgánu a míru jeho reálných kompetencí, je spíše jen načrtnutá, trpí nedostatkem vlastní argumentace a interpretace, jež by ideálně měla vycházet z hloubkového rozboru a pochopení obou stěžejních pramenů a porovnání jejich kompatibilních částí. Celkově vzato je pramenná část bakalářské práce spíše popisná.

Práce se sekundární literaturou, bibliografie:

Již bylo řečeno, že zvolené téma bylo možno opřít o množství starší i novější odborné literatury. Radek Strejček nejvýznamnější publikace beze sporu zná a používá je. Přesto však musím konstatovat, že některé kapitoly úvodní části práce vykazují silnou závislost na jediném zdroji (Maur, Růžková, Černý) a místy se jedná spíše o mechanické převyprávění informací uváděných jinými autory bez zjevného zřetele ke studovanému tématu (např. pasáže věnující se ekonomice velkostatku, poplužním dvorům, pivovarům) a reinterpetacím v novějším bádání. Postrádám také větší zapojení některých nedávných a vzhledem k cíli práce stěžejních publikací, řešících postavení poddaných na velkostatku (Matlas), dokonce přímo na pardubickém panství (Siglová).

Struktura a forma, jazykové zpracování:

Bakalářská práce Radka Strejčka má srozumitelnou dobře zvolenou strukturu, odpovídající deklarovanému záměru. Některé kapitoly v teoretické části, mající za cíl poskytnout nezbytný kontext k následující pramenné části jsou však zařazeny poněkud neústrojně, aniž by se ve výsledku odrazily právě ve vyznění druhé pramenné části práce (již zmíněné kapitoly věnující se hospodářství a režijním podnikům na panství). Je to způsobeno patrně tím, že část práce založená na literatuře byla psána dříve, než došlo na práci s prameny a následně již nebyla redukována. Výsledný dojem z textu je také ovlivněn gramatickými interpunkčními prohřešky, jež se nepodařilo v závěrečné redakci eliminovat, a také určitou stylistickou (omlouvám se za ten výraz) těžkopádností a neobratností při tvorbě vět, jež místy omezují čtenářovu schopnost porozumět textu a autorovým myšlenkám. Obojí lze však chápat a přičíst to na vrub autorově nevypsánosti a jisté nezkušenosti při tvorbě odborného textu.

Celková navržená známka:

Bakalářská práce Radka Strejčka vznikala dlouho a obtížně. Z pohledu vedoucího práce musím ocenit, že autorovi nechyběl zápal, snaha, píle a pracovitost. Zodpovědně přistupoval k pravidelným konzultacím a nepodceňoval obtížnost a úskalí zpracovávání prvního samostatného vědeckého textu. Přesto však výsledná podoba práce místy osciluje na hranici nároků, které jsou na tento typ absolventské práce kladeny. S ohledem na právě řečené a na výše zmíněné nedostatky v práci s prameny i s literaturou a problematičnost výsledků autorovy pramenné analýzy nezbyvá než konstatovat, že předložená práce Radka Strejčka má své limity, které nelze přehlédnout a jež mi nedovolují práci hodnotit jinak, než jako ještě **dobrou**.

V Olomouci, 15. května 2017

PhDr. Vítězslav Prchal, Ph.D.